

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้กีฬากอล์ฟเป็นกิจกรรมการฝึกอบรม ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะนำเสนอเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กีฬากอล์ฟเป็นกิจกรรมการฝึกอบรม

ตอนที่ 2 ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กีฬากอล์ฟเป็นกิจกรรมการฝึกอบรม

ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กีฬากอล์ฟเป็นกิจกรรมการฝึกอบรม

การพัฒนาทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กีฬากอล์ฟเป็นกิจกรรมการฝึกอบรม

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษา

1. ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของกระบวนการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลจากการศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร ตำรา บทความ วิจัยจากเว็บไซต์และงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษา รูปแบบของกีฬากอล์ฟ การพัฒนาหลักสูตร รูปแบบการฝึกอบรม โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลและสร้างข้อสรุปจากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำมาหาข้อสรุปเป็นหลักการ คุณลักษณะและทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษา ได้องค์ประกอบของกระบวนการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษา 6 ชั้น คือ

1.1 การกำหนดวัตถุประสงค์ มีความสำคัญต่อการวางแผน

เพราะเป็นการกำหนดผลลัพธ์ที่ต้องการของบุคคล กลุ่มบุคคล หรือขององค์กร เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารในการตัดสินใจและให้แนวทางสำหรับผู้ปฏิบัติงาน วัตถุประสงค์เป็นจุดเริ่มต้นของการวางแผน เป็นจุดมุ่งหมายที่เป็นรูปธรรมและชัดเจนขององค์กร มีกิจกรรมสำคัญ ดังนี้

- 1) ผู้บริหารต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของงานที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
- 2) ผู้บริหารต้องกำหนดวัตถุประสงค์ที่สร้างแรงบันดาลใจ และกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์
- 3) สถานศึกษามีการประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติ
- 4) ผู้บริหารต้องกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน เหมาะสมนำไปใช้เป็นหลักในการพัฒนาโรงเรียน
- 5) ผู้บริหารต้องกำหนดวัตถุประสงค์ในแผนกลยุทธ์สถานศึกษาที่คำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสำคัญ
- 6) สถานศึกษามีพันธกิจ เป้าหมาย แผนงาน โครงการที่มีความชัดเจน
- 7) ผู้บริหารต้องติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์
- 8) ผู้บริหารกำหนดปรัชญาในการสร้างคนให้เป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข
- 9) ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) มีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์
- 10) ผู้บริหารต้องกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความสนใจ ความรู้ ความสามารถและความพร้อมของผู้ร่วมงาน

1.2 การกำหนดข้อสันนิษฐานหรือการพยากรณ์ ไม่ได้มีความสำคัญ

และจำเป็นต่อการดำเนินตามหน้าที่เท่านั้น แต่ผู้บริหารในทุกองค์กรและทุกระดับใช้ต้องอาศัยการกำหนดข้อสันนิษฐานหรือการพยากรณ์ในการอนุมานและคาดการณ์อนาคต เพื่อช่วยตัดสินใจแก้ไขปัญหาและดำเนินงานทั้งในระดับกลยุทธ์ ยุทธวิธี และปฏิบัติการ

ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งจะส่งผลต่อพัฒนาการและความสำเร็จของสถานศึกษา มีพฤติกรรมกาปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

- 1) ผู้บริหารต้องคาดการณ์สถานการณ์ในอนาคตของสถานศึกษา
- 2) ผู้บริหารต้องแสวงหาประสบการณ์และโอกาสตลอดเวลาโดยมีการบริหารการเปลี่ยนแปลงและรู้เท่าทันนวัตกรรมและเทคโนโลยี
- 3) ผู้บริหารต้องสร้างวิกฤตให้เป็นโอกาสไม่รีรอที่จะนำโอกาสนั้นมาใช้ประโยชน์ในงานของสถานศึกษา
- 4) ผู้บริหารสามารถคาดการณ์แนวโน้มอนาคตและกำหนดทิศทางของสถานศึกษาได้
- 5) ผู้บริหารต้องมองเห็นความแตกต่างระหว่างความสำเร็จและความล้มเหลวได้อย่างชัดเจนเพื่อหาแนวทางในการบริหารให้เกิดความสำเร็จ
- 6) ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการจัดการให้เกิดการวางแผนและการบริหารจัดการที่ดี
- 7) ผู้บริหารต้องบริหารเชิงรุกโดยกระทำการแก้ปัญหาอย่างเร่งด่วน ไม่รอให้ปัญหาลึกลับคลายไปเอง
- 8) ผู้บริหารต้องนำผลการดำเนินงานในอดีตมาวิเคราะห์หาข้อบกพร่อง เพื่อที่จะได้กำหนดแนวทางการแก้ไข และพัฒนาองค์กรเพื่อสร้างโอกาสสำหรับอนาคต
- 9) ผู้บริหารต้องสามารถคาดการณ์แนวโน้มอนาคตและทิศทางของการศึกษาทั้งระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับสถานศึกษา
- 10) ผู้บริหารสามารถกำหนดอนาคตได้ (Anticipating and Creating a Future) สามารถวางแผน คาดการณ์อนาคตของสถานศึกษา และปฏิบัติได้สำเร็จตามเป้าหมาย

1.3 การสำรวจทรัพยากร เป็นตัวกลางหรือตัวกระตุ้นให้ผู้บริหารดำเนินภารกิจไปได้ด้วยดี ทำให้สถานศึกษาสามารถจัดการเรียนการสอนหรือพัฒนาคนให้มีคุณภาพ และได้ผลตามความมุ่งหมายของแผนปฏิบัติการ พฤติกรรมกาปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา มีดังนี้

- 1) ผู้บริหารสามารถระดมทรัพยากรจากภาคเอกชน หรือจากชุมชนมาสนับสนุนสถานศึกษา
- 2) ผู้บริหารสามารถวางแผนปฏิบัติงานได้ทุกรูปแบบเพื่อให้สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่
- 3) ผู้บริหารกำหนดแนวทางปฏิบัติงานและความจำเป็นในการใช้ทรัพยากร
- 4) ผู้บริหารสามารถคิดแผนงานและโครงการใหม่ ๆ โดยนำทรัพยากรจากชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 5) ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้ทรัพยากร
- 6) ผู้บริหารมีการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการบริหารทรัพยากร
- 7) ผู้บริหารสามารถวางแผนทางการใช้ทรัพยากรทุกประเภทอย่างถูกต้อง ชัดเจน
- 8) ผู้บริหารต้องส่งเสริม แบ่งปันและระดมทรัพยากรจากหน่วยงานต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ขององค์กร
- 9) ผู้บริหารต้องรู้จักปรับประยุกต์และยืดหยุ่นในการใช้ทรัพยากรทุกประเภทขององค์กร
- 10) ผู้บริหารต้องมีการตรวจสอบ ทบทวน ประเมินผลการจัดสรรและการใช้ทรัพยากรเสมอ

1.4 การพิจารณาทางเลือกและตัดสินใจเลือกทางเลือก เป็นการนำความรู้ที่เกี่ยวข้องมาแก้ไขปัญหาเฉพาะด้าน เมื่อมีปัญหาที่มีความสลับซับซ้อนมาก ๆ ผู้บริหารจะต้องตัดสินใจได้ดีขึ้น ถ้ามีการเปรียบเทียบทางเลือกหรือแนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ในเชิงทฤษฎีการตัดสินใจ ต้องอาศัยพื้นฐานของการปฏิบัติ และเคยปฏิบัติมาก่อน จึงเป็นหลักประกันถึงความมั่นใจได้ว่า จะไม่เกิดความผิดพลาด และไม่ต้องเสี่ยงต่อความล้มเหลวในการตัดสินใจ โดยส่วนใหญ่เป็นการตัดสินใจโดยใช้ประสบการณ์เดิมเป็นสำคัญ เช่น ในการทำงานที่ทำบ่อย ๆ จนเกิดความชำนาญ มีพฤติกรรมปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

- 1) ผู้บริหารใช้หลักการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร เพื่อสามารถประสานปัจจัยต่าง ๆ ให้ลงตัว
- 2) ผู้บริหารใช้การบริหารเชิงรุกโดยกระทำการแก้ปัญหาอย่างเร่งด่วน ในขณะที่ผู้บริหารส่วนใหญ่จะวิเคราะห์สถานการณ์ก่อนและรอให้ปัญหาคลีคลายไปเอง
- 3) ผู้บริหารต้องวิเคราะห์พิจารณาข้อมูลรอบด้านก่อนการตัดสินใจ
- 4) ผู้บริหารต้องตรวจสอบข้อมูลที่มีผลต่อการตัดสินใจ
- 5) ผู้บริหารมีการประเมินทางเลือกก่อนการตัดสินใจ
- 6) ผู้บริหารสามารถตัดสินใจเลือกทางเลือกเพื่อแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานได้ทันที
- 7) ผู้บริหารสามารถเลือกทางเลือกที่สามารถดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรได้
- 8) ผู้บริหารตัดสินใจโดยคำนึงถึงความยั่งยืนในอนาคตขององค์กร
- 9) ผู้บริหารประเมินทางเลือกทั้งหลายที่มีอยู่เพื่อดูความเป็นไปได้ในการนำไปสู่การปฏิบัติและดูว่าจะเกิดผลกระทบอะไรบ้างถ้าเลือกทางเลือกนั้น
- 10) ผู้บริหารคิด พิจารณา ทบทวน ก่อนตัดสินใจ และติดตามประเมินผลหลังลงมือปฏิบัติงาน

1.5 การกำหนดแผนปฏิบัติงานและปฏิบัติตามแผน การเลือกกลยุทธ์หรือแนวทางนำไปปฏิบัติเป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการคิดและการกระทำ มีพฤติกรรมกรปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาดังนี้

- 1) ผู้บริหารต้องวางแผนและปฏิบัติงานตามแผนเพื่อให้ได้ผลสำเร็จตามเป้าหมาย
- 2) ผู้บริหารต้องวางแผนการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่
- 3) ผู้บริหารต้องกำหนดแนวทางปฏิบัติงานที่ชัดเจน
- 4) ผู้บริหารวางแผนโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศและนำเทคนิควิธีต่าง ๆ มาบูรณาการเป็นแผนปฏิบัติการ
- 5) ผู้บริหารต้องมีฐานข้อมูลในการบริหารจัดการด้วยระบบสารสนเทศ

6 ผู้บริหารต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดแนวคิดเรื่องแผนปฏิบัติงานและโครงการใหม่ ๆ

7 ผู้บริหารให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่ผู้ปฏิบัติให้สอดคล้องกับมาตรฐานของแผนการปฏิบัติงาน

8 ผู้บริหารต้องประมวลแนวโน้มจากสารสนเทศเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการ

9 ผู้บริหารต้องทบทวนและปรับทำที่เพื่อแสดงภาวะความเป็นผู้นำเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลง และผลลัพธ์ของการควบคุมไม่เป็นไปตามที่กำหนด

10 ผู้บริหารต้องติดตาม กำกับ นิเทศการปฏิบัติงานตามแผนการปฏิบัติงาน

1.6 การประเมินผลการปฏิบัติตามแผน ผู้บริหารจะนำมาใช้ในการทบทวนปรับปรุงการบริหารและการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หรือปรับแผนให้เข้ากับสถานการณ์ได้ กรณีที่แผนนั้นยังมีประโยชน์อยู่และยังต้องดำเนินการต่อไป มีพฤติกรรมการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

1) ผู้บริหารต้องสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ความคุ้มค่าและความสำเร็จตามวัตถุประสงค์การปฏิบัติงาน

2) ผู้บริหารต้องสามารถใช้เทคนิคที่หลากหลายเพื่อประเมินผลการดำเนินงานอย่างมีความเที่ยงตรง

3) ผู้บริหารต้องประเมินผลการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์โดยยึดเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

4) ผู้บริหารต้องกำหนดให้มีการประเมินก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และหลังดำเนินการ

5) ผู้บริหารต้องเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายในหน่วยงานตรวจสอบผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

6) ผู้บริหารต้องมุ่งมั่นควบคุม ตรวจสอบตราการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนด

7) ผู้บริหารต้องสร้างความเข้าใจและความตระหนักในการตรวจสอบผลการดำเนินงานแก่บุคลากรในสถานศึกษาอยู่เสมอ

8) ผู้บริหารมีกลไกและเครื่องมือการตรวจสอบผลการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

9) ผู้บริหารต้องนำผลการประเมินไปวางแผน เพื่อพัฒนางานอย่างสม่ำเสมอ

10) ผู้บริหารต้องกำหนดให้มีการรายงานผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ให้ผู้มีอำนาจสั่งการ และผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ

1.2 องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษา มี 3 องค์ประกอบ คือ

1.2.1 หลักการและเหตุผล คือ การกำหนดความต้องการตามความจำเป็น ขอบเขตของหลักสูตรฝึกอบรม และเป็นแนวทางในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในการพัฒนาทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษา

1.2.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร คือ ความมุ่งหวังของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษาที่ผู้เข้ารับการอบรมเป็นพฤติกรรมที่สามารถวัดและประเมินได้ โดยคาดหวังว่าเมื่อกำหนดและดำเนินการตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแล้วสามารถพัฒนาทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษาได้

1.2.3 หน่วยการฝึกอบรมและหัวข้อฝึกอบรม แต่ละหน่วยประกอบด้วย จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เนื้อหาการฝึกอบรม สื่อการเรียน กิจกรรมการฝึกอบรม และการประเมินผล การกำหนดหน่วยและหัวข้อการฝึกอบรมต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในการวิจัยครั้งนี้กำหนดให้แต่ละหน่วยและหัวข้อของการฝึกอบรมประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 5 ส่วน ดังนี้

1) จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม คือ ความมุ่งหวังที่จะให้เกิดแก่ผู้เข้ารับการอบรมจากการใช้หลักสูตรฝึกอบรม หรือเป็นสิ่งที่กำหนดคุณลักษณะที่พึงปรารถนาที่จะให้เกิดแก่ผู้เข้ารับการอบรม หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามต้องการ

2) เนื้อหาการฝึกอบรม คือ สารสำคัญของความรู้ที่นำมาใช้เป็นสิ่งเร้าเพื่อกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ความสามารถ และเกิดคุณลักษณะตามที่กำหนดเป็นสิ่งที่กำหนดประสบการณ์การเรียนรู้

3) สื่อการเรียน คือ อุปกรณ์ที่พำกอล์ฟ เอกสาร ใบงาน แบบฝึกต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการฝึกอบรม เพื่อช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความเข้าใจในเนื้อหาการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการวางแผนมากยิ่งขึ้น

4) กิจกรรมและวิธีการฝึกอบรม คือ การจัดประสบการณ์ให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมโดยยึดวัตถุประสงค์เป็นจุดมุ่งหมายปลายทาง

5) การประเมินผล คือ วิธีการตรวจสอบและติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนว่าบังเกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ในระดับใด มีส่วนใดบ้างที่ควรมีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติให้บังเกิดผลดีขึ้น

1.3 กระบวนการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรฝึกอบรม สรุปกระบวนการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

1.3.1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างหลักสูตร

1.3.2 การสร้างหลักสูตรและจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร

1.3.3 การตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตร

1.3.4 การปรับปรุงหลักสูตร

2. ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม จำนวน 12 คน

ผู้วิจัยนำผลการสังเคราะห์องค์ประกอบทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษามาสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน เกี่ยวกับแนวทางการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนะเพิ่มเติมในส่วนของกิจกรรมที่ผู้บริหารควรปฏิบัติในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ องค์ประกอบทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ เข้าใจลักษณะของสถานศึกษาที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน มีจุดมุ่งหมายการทำงานเพื่อสถานศึกษาอย่างชัดเจนและไปถึงได้จริง กล้าตัดสินใจในการดำเนินงานเพื่อสนองตอบต่อวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา 2) การกำหนดข้อสันนิษฐานหรือการพยากรณ์ รู้จักวิเคราะห์แผนพัฒนาต่าง ๆ และนำมาปรับประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม ใช้ข้อมูลในอดีตมาวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันและคาดการณ์อนาคตได้ 3) การสำรวจทรัพยากร รู้จักแสวงหาทรัพยากรเพื่อสนองตอบภาระงานของสถานศึกษา มีการวางแผนการใช้ทรัพยากรทุกประเภทอย่างถูกต้องชัดเจน 4) การพิจารณาทางเลือกและตัดสินใจเลือกทางเลือก การกำหนดปัญหาและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การกำหนดทางเลือก และเลือกทางที่ดีที่สุดขึ้นมาและนำไปสู่การปฏิบัติที่เหมาะสม 5) การกำหนดแผนปฏิบัติงานและปฏิบัติตามแผน มีแนวคิดเรื่องแผนงานใหม่ๆ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งมีการวางแผนโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศและเทคนิควิธีการต่าง ๆ มาบูรณาการเป็นแผนปฏิบัติการ และมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง และ 6) การประเมินผลการปฏิบัติตามแผน เช่น ส่งเสริมบรรยากาศการทำงานของบุคลากร

แบบกัลยาณมิตร มีความอดทนอดกลั้นต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและอาจส่งผลกระทบต่อตนเอง อีกทั้งมีการจัดระบบการประเมินผลอย่างถูกต้อง โปร่งใสเป็นธรรม ตรวจสอบได้

องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม มี 3 องค์ประกอบ คือ หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และหน่วยการเรียนรู้ฝึกอบรมและหัวข้อฝึกอบรมแต่ละหน่วย ประกอบด้วย จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เนื้อหาการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ กิจกรรม การฝึกอบรม และการประเมินผล สำหรับกระบวนการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อพัฒนาทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างหลักสูตร การสร้างหลักสูตรและจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร การตรวจสอบประสิทธิผลของหลักสูตร และการปรับปรุงหลักสูตร

จากการสังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ สรุปผลได้ดังนี้

1. องค์ประกอบทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษา

มี 6 องค์ประกอบ คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดข้อสันนิษฐานหรือการพยากรณ์ การสำรวจทรัพยากร การพิจารณาทางเลือกและตัดสินใจเลือกทางเลือก การกำหนดแผนปฏิบัติงานและปฏิบัติตามแผน และการประเมินผลการปฏิบัติตามแผน

2. องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม มี 3 องค์ประกอบ คือ หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และหน่วยการเรียนรู้ฝึกอบรม (โดยแต่ละหน่วยประกอบด้วย จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เนื้อหาการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ กิจกรรมการฝึกอบรม และการประเมินผล)

3. กระบวนการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานสำหรับสร้างหลักสูตร การสร้างหลักสูตรและจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร การตรวจสอบประสิทธิผลของหลักสูตร และการปรับปรุงหลักสูตร

ตอนที่ 2 ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการวางแผน องค์ประกอบของหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรมที่ฟากอล์ฟเพื่อพัฒนาทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. หลักสูตรฝึกอบรม

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษา โดยที่ฟากอล์ฟเป็นกิจกรรมการฝึกอบรม ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล เป้าหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร กระบวนการฝึกอบรม สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ การประเมินผล การกำหนดสาระแต่ละองค์ประกอบแต่ละรายการของร่างหลักสูตรฝึกอบรม ดำเนินการดังนี้

1.1 หลักการและเหตุผล คือ การกำหนดความต้องการตามความจำเป็นในการพัฒนาทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษา โดยพิจารณาข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำมากำหนดเป็นขอบเขตของหลักสูตรฝึกอบรมที่ฟากอล์ฟและจุดมุ่งหมาย

1.2 เป้าหมายของหลักสูตร คือ ความมุ่งหวังของหลักสูตรฝึกอบรมที่ฟากอล์ฟเพื่อพัฒนาทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษาที่ผู้เข้ารับการอบรมเป็นพฤติกรรมที่สามารถวัดและประเมินได้ โดยคาดหวังว่าเมื่อดำเนินการตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแล้วสามารถพัฒนาทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษาได้

1.3 หน่วยการฝึกอบรมมี 6 หน่วย คือ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ 2) การกำหนดข้อสันนิษฐานหรือการพยากรณ์ 3) การสำรวจทรัพยากร 4) การพิจารณาทางเลือกและตัดสินใจเลือกทางเลือก 5) การกำหนดแผนปฏิบัติงานและการปฏิบัติตามแผน และ 6) การประเมินผลปฏิบัติตามแผน ซึ่งในแต่ละหน่วยและหัวข้อของการฝึกอบรมประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 5 ส่วน ดังนี้

1.3.1 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม คือ ความมุ่งหวังที่จะให้เกิดแก่ผู้เข้ารับการอบรมจากการใช้หลักสูตรฝึกอบรม หรือเป็นสิ่งที่กำหนดคุณลักษณะที่พึงปรารถนาที่จะให้เกิดแก่ผู้เข้ารับการอบรม หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามต้องการ

1.3.2 เนื้อหาการฝึกอบรม คือ สาระสำคัญของความรู้ที่นำมาใช้เป็นสิ่งเร้าเพื่อกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ความสามารถ และเกิดคุณลักษณะตามที่กำหนดเป็นสิ่งที่กำหนดประสบการณ์การเรียนรู้

1.3.3 สื่อการเรียน คือ อุปกรณ์ที่ฟากอล์ฟ เอกสาร ใบงาน แบบฝึกต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการฝึกอบรม เพื่อช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความเข้าใจในเนื้อหาการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการวางแผนมากยิ่งขึ้น

1.3.4 กิจกรรมและวิธีการฝึกอบรม คือ การจัดประสบการณ์ให้กับผู้เข้ารับการอบรมโดยมีวัตถุประสงค์เป็นจุดมุ่งหมายปลายทาง

1.3.5 การประเมินผล คือ วิธีการตรวจสอบและติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนว่าบังเกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ในระดับใด มีส่วนใดบ้างที่ควรมีการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติให้บังเกิดผลดีขึ้น

2. เอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรม

เอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

2.1 คู่มือการฝึกอบรม มีองค์ประกอบ คือ หลักการและเหตุผล เป้าหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาในการฝึกอบรม คุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม คุณสมบัติของวิทยากรดำเนินการฝึกอบรม รูปแบบการฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรม ระยะเวลาการฝึกอบรม กำหนดการฝึกอบรมที่ฟากอล์ฟ สื่ออุปกรณ์ฝึกอบรม การวัดประเมินผลการฝึกอบรม และสื่อและเอกสารประกอบการฝึกอบรม

2.2 คู่มือผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีองค์ประกอบ คือ ใบความรู้ (รายละเอียดของสาระการเรียนรู้) แบบบันทึกผลการเรียนรู้ แบบประเมินตนเองของผู้เข้ารับการฝึกอบรม และแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการฝึกอบรม

2.3 หลักสูตรฝึกอบรมที่ฟากอล์ฟเพื่อพัฒนาทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษา (แสดงในภาคผนวก ง)

ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษาโดยกีฟากอล์ฟเป็นกิจกรรมการฝึกอบรม

3.1 ผลการตรวจสอบร่างหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ

จากการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group Discussion) จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้อง และความเหมาะสมของเอกสารหลักสูตรฝึกอบรมและกระบวนการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาให้เกิดทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปผลโดยรวมว่า หลักสูตรฝึกอบรม เอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสม สอดคล้องและความสัมพันธ์กับโครงสร้างของหลักสูตรฝึกอบรม ควรเพิ่มเติมเนื้อหา ปรับหน่วยการเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับลำดับขั้นการเรียนรู้ และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะทั้งด้านหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรมและกระบวนการฝึกอบรม

ข้อเสนอแนะที่เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อพัฒนาทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กีฟากอล์ฟเป็นกิจกรรมการฝึกอบรม จากการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ มีดังนี้

1. ควรปรับเปลี่ยนเนื้อหาให้ชัดเจนระหว่างพฤติกรรมของผู้บริหาร
สถานศึกษาและนักกอล์ฟ
2. ควรตรวจสอบรูปแบบการพิมพ์ ความถูกต้องของข้อความและ
ตัวอักษร
3. ควรปรับปรุงโครงสร้างเวลาเน้นการปฏิบัติให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม
ได้ฝึกปฏิบัติให้มาก
4. กิจกรรมการฝึกอบรมควรมีการจัดเรียงลำดับคำสั่งตามขั้นตอน
ใหม่และผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ลงมือฝึกปฏิบัติมากขึ้นเพื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถ
นำไปใช้จริงในการปฏิบัติงาน
5. ปรับปรุงภาษาและข้อความให้กระชับ ชัดเจนและถูกต้อง
6. ปรับปรุงแบบทดสอบก่อน-หลังการฝึกอบรม โดยสลับข้อคำถาม
และจัดรูปแบบให้ถูกต้องตามหลักการวัดประเมินผล และควรมีเฉลย
7. ปรับปรุงรูปแบบการพิมพ์ ตรวจพิสูจน์อักษร ให้มีความถูกต้อง
สมบูรณ์

ตัวอย่างข้อเสนอแนะ แก้ไขปรับปรุงหลักสูตรและเอกสารประกอบการ
สร้างหลักสูตรฝึกอบรม ควรปรับปรุงดังนี้

“...หลักการและเหตุผลควรมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทสังคม
ในปัจจุบัน ขอบข่ายของโครงสร้างควรระบุให้ชัดเจนและเนื้อหายังไม่ครอบคลุมในแต่ละ
หน่วยควรมีการเพิ่มเนื้อหาในส่วนของผู้บริหารและนักกอล์ฟให้ชัดเจน การพัฒนาทักษะ
การวางแผนควรให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา กิจกรรมการฝึกอบรมยังไม่ชัดเจน
ควรระบุการดำเนินกิจกรรมเป็นขั้นตอน การวัดผลประเมินผลยังไม่หลากหลาย เพิ่มการ
วัดภาคความรู้ทางทฤษฎีก่อน-หลังการฝึกอบรม และในแต่ละหน่วย...”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 ; 21 สิงหาคม พ.ศ. 2561)

“...การพัฒนาควรเน้นพัฒนาทักษะการวางแผนของผู้บริหารเป็นหลัก
หลักสูตรที่จัดทำควรเกิดจากการประเมินความต้องการของผู้บริหาร กิจกรรมในการ
ฝึกอบรมควรเน้นการปฏิบัติควรจะให้เวลามากกว่าภาคทฤษฎี ควรปรับหน่วยการฝึกอบรม
จากหน่วยที่ 6 มาเป็นหน่วยที่ 1 ปรับเวลาในการฝึกอบรม ในแต่ละหน่วยควรมีการวัด
ประเมินผลก่อนและหลังการฝึกอบรม เพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ...”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 ; 21 สิงหาคม พ.ศ. 2561)

“...การจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมควรเพิ่มรายละเอียด ปัญหา และ ความสำคัญในหัวข้อหลักการและเหตุผล และการประเมินผลเฉพาะการทดสอบก่อน-หลัง ฝึกอบรม ควรมีเฉลยแบบทดสอบ ควรเน้นทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการ ปฏิบัติเพราะจะสามารถนำไปใช้ และปฏิบัติในสถานศึกษาได้ และปรับระยะเวลาในแต่ละ วันการฝึกอบรม โดยภาคเข้าเน้นภาคทฤษฎี ภาคบ่ายลงภาคสนามเพื่อนำความรู้ไปใช้ใน สถานการณ์จริง...”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 ; 21 สิงหาคม พ.ศ. 2561)

“...ปรับปรุงเนื้อหา และกิจกรรมให้เหมาะสมกับเวลาในหน่วยที่ 1-6 ปรับปรุงแบบทดสอบก่อน-หลังการฝึกอบรม โดยสลับข้อคำถามและจัดรูปแบบให้ถูกต้อง ตามหลักการวัดและประเมินผล ตรวจสอบรูปแบบการพิมพ์ ควรพิสูจน์ตัวอักษร ให้มีความ ถูกต้องสมบูรณ์...”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 4 ; 21 สิงหาคม พ.ศ. 2561)

“...ควรปรับปรุงเนื้อหา และเพิ่มเนื้อหาในแต่ละหน่วยโดยเน้นเนื้อหาให้ ชัดเจนระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับนักกอล์ฟ กระบวนการอบรมถ้าจะให้ มี ประสิทธิภาพและเห็นผลชัดเจนหลังจากมีการศึกษาไปความรู้แล้ว น่าจะให้ มีกิจกรรมสรุป และอภิปราย ตามประเด็นและให้มีชิ้นงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมก็จะช่วยสะท้อนผลการ อบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ควรปรับระยะเวลาในการศึกษาไปความรู้ควรปรับให้ น้อย กว่า การปฏิบัติ เน้นการมีส่วนร่วม...”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5 ; 21 สิงหาคม พ.ศ. 2561)

ผลการประเมินร่างหลักสูตรการพัฒนาทักษะการวางแผนของผู้บริหาร สถานศึกษาโดยใช้กีฬาออล์ฟเป็นกิจกรรมการฝึกอบรมก่อนนำไปใช้

1. ผลการประเมินร่างหลักสูตรฝึกอบรมก่อนนำไปใช้โดยผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยได้นำร่างหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความ สอดคล้องและความเหมาะสม ดังแสดงในตาราง 4 และ 5

ตาราง 4 ผลการประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อ
พัฒนาทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษา

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1. หลักการและเหตุผล							
1.1 ความหมายชัดเจน	1	0	0	1	1	0.60	สอดคล้อง
1.2 ความเหมาะสมของ หลักการ	1	0	1	1	0	0.60	สอดคล้อง
1.3 มีแนวคิดทฤษฎีรองรับ	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ฝึกอบรม							
2.1 ความชัดเจนของ หลักสูตรฝึกอบรม	1	1	1	0	1	0.80	สอดคล้อง
2.2 ครอบคลุม จุดมุ่งหมายที่กำหนด	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2.3 ความเป็นไปได้และ สมเหตุสมผล	1	0	1	1	1	0.80	สอดคล้อง
2.4 ความเหมาะสมกับผู้เข้า รับการฝึกอบรม	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3. หน่วยการฝึกอบรมและ หัวข้อของการฝึกอบรม							
3.1 จุดประสงค์เชิง พฤติกรรม	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3.1.1 มีความชัดเจนของ หลักสูตรฝึกอบรม	1	1	1	0	1	0.80	สอดคล้อง
3.1.2 ความเป็นไปได้ ของหลักสูตรฝึกอบรม	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3.1.3 ความเหมาะสมกับ ผู้เข้ารับการฝึกอบรม	1	0	1	1	1	0.80	สอดคล้อง

ตาราง 4 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
3.1.4 ครอบคลุม จุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ กำหนด	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3.2 เนื้อหาของหลักสูตร ฝึกอบรม							
3.2.1 สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	1	0	0	1	1	0.60	สอดคล้อง
3.2.2 ตอบสนอง วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3.2.3 การจัดเรียงลำดับ เนื้อหาสอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ฝึกอบรม	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3.2.4 เนื้อหาสาระ สอดคล้องกับความรู้ ความสามารถที่ต้องการพัฒนา	1	1	0	1	1	0.80	สอดคล้อง
3.3 สื่ออุปกรณ์ฝึกอบรม							
3.3.1 มีความเหมาะสม กับกิจกรรมฝึกอบรม	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3.3.2 ส่งเสริมให้ กิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์ได้	1	1	0	1	1	0.80	สอดคล้อง
3.4 กิจกรรมและวิธีการ ฝึกอบรม							
3.4.1 มีความเป็นไปได้ที่ จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 4 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
3.4.2 ความเหมาะสม ของกระบวนการฝึกอบรม ระหว่างปฏิบัติกิจกรรม	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3.4.3 เหมาะกับผู้เข้ารับ การฝึกอบรมและระยะเวลา	1	1	0	1	0	0.60	สอดคล้อง
3.4.4 มีความน่าสนใจ	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3.5 การวัดประเมินผล							
3.5.1 ครอบคลุมสิ่งที่ ต้องการวัดและประเมิน	1	1	1	0	1	0.80	สอดคล้อง
3.5.2 มีความสอดคล้อง กับความรู้ความสามารถที่ ต้องการพัฒนา	1	1	0	1	0	0.60	สอดคล้อง
3.5.3 ตรวจสอบการ บรรลุวัตถุประสงค์ของ หลักสูตรได้	1	1	1	1	0	0.80	สอดคล้อง
3.6 การประเมินหน่วยการ เรียนรู้							
3.6.1 จุดประสงค์ของ การเรียนรู้มีความชัดเจน	1	0	1	0	1	0.60	สอดคล้อง
3.6.2 จุดประสงค์การ เรียนรู้มีความรู้สอดคล้องกับ เป้าหมายของหลักสูตร	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3.6.3 เค้าโครงเนื้อหา ช่วยในการบรรลุจุดประสงค์ การเรียนรู้ได้	1	0	1	1	1	0.80	สอดคล้อง

ตาราง 4 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	ความหมาย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
3.6.4 กิจกรรมการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	1	1	1	0	1	0.80	สอดคล้อง
3.6.5 กิจกรรมการฝึกอบรมสามารถนำไปสู่การพัฒนาความสามารถตามเป้าหมายของหลักสูตรได้	1	0	0	1	1	0.60	สอดคล้อง
3.6.6 กิจกรรมการฝึกอบรมช่วยให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3.6.7 สื่อ วัสดุอุปกรณ์เหมาะสม	1	0	1	1	1	0.80	สอดคล้อง
3.6.8 การวัดและประเมินผลมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	1	1	1	0	1	0.80	สอดคล้อง
3.6.9 การวัดและประเมินผลสามารถตรวจสอบผลการเรียนรู้ได้	1	1	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

จากตาราง 4 ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อพัฒนาทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 แสดงว่า องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมมีความสอดคล้องกัน

ตาราง 5 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนา เพื่อทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษา

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. หลักการและเหตุผล			
1.1 ความหมายชัดเจน	4.20	0.84	มาก
1.2 ความเหมาะสมของหลักการ	4.60	0.55	มากที่สุด
1.3 มีแนวคิดทฤษฎีรองรับ	4.80	0.45	มากที่สุด
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม			
2.1 ความชัดเจนของหลักสูตรฝึกอบรม	4.60	0.55	มากที่สุด
2.2 ความครอบคลุมจุดมุ่งหมายที่กำหนด	4.20	0.84	มาก
2.3 ความเป็นไปได้และสมเหตุสมผล	4.40	0.55	มาก
2.4 ความเหมาะสมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม	4.60	0.55	มากที่สุด
3. หน่วยการฝึกอบรมและหัวข้อของการฝึกอบรม			
3.1 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม			
3.1.1 มีความชัดเจนของหลักสูตรฝึกอบรม	4.60	0.55	มากที่สุด
3.1.2 ความเป็นไปได้ของหลักสูตรฝึกอบรม	4.00	1.00	มาก
3.1.3 ความเหมาะสมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม	4.60	0.55	มากที่สุด
3.1.4 ครอบคลุมจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนด	4.80	0.45	มากที่สุด
3.2 เนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรม			
3.2.1 สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	4.60	0.55	มากที่สุด
3.2.2 ตอบสนองวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	4.60	0.89	มากที่สุด
3.2.3 การจัดเรียงลำดับเนื้อหาสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม	4.80	0.45	มากที่สุด
3.2.4 เนื้อหาสาระสอดคล้องกับความรู้ความสามารถที่ต้องการพัฒนา	4.80	0.45	มากที่สุด
3.3 สื่ออุปกรณ์ฝึกอบรม			
3.3.1 มีความเหมาะสมกับกิจกรรมฝึกอบรม	4.40	0.55	มาก
3.3.2 ส่งเสริมให้กิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์ได้	4.60	0.55	มากที่สุด

ตาราง 5 (ต่อ)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
3.4 กิจกรรมและวิธีการฝึกอบรม			
3.4.1 ความเป็นไปได้ที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์	4.60	0.55	มากที่สุด
3.4.2 ความเหมาะสมของกระบวนการฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติกิจกรรม	4.60	0.55	มากที่สุด
3.4.3 เหมาะกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมและระยะเวลา	4.80	0.45	มากที่สุด
3.4.4 มีความน่าสนใจ	4.40	0.55	มาก
3.5 การวัดประเมินผล			
3.5.1 ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการวัดและประเมิน	4.60	0.55	มากที่สุด
3.5.2 มีความสอดคล้องกับความรู้ความสามารถที่ต้องการพัฒนา	4.60	0.55	มากที่สุด
3.5.3 ตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้	4.40	0.55	มาก
3.6 การประเมินหน่วยการเรียนรู้			
3.6.1 จุดประสงค์ของการเรียนรู้มีความชัดเจน	4.40	0.55	มาก
3.6.2 จุดประสงค์การเรียนรู้มีความรู้สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตร	4.20	0.84	มาก
3.6.3 คำโครงเนื้อหาช่วยในการบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ได้	4.60	0.55	มากที่สุด
3.6.4 กิจกรรมการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	3.60	0.55	มาก
3.6.5 กิจกรรมการฝึกอบรมสามารถนำไปสู่การพัฒนาความสามารถตามเป้าหมายของหลักสูตรได้	3.80	0.84	มาก
3.6.6 กิจกรรมการฝึกอบรมช่วยให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้	4.40	0.55	มาก
3.6.7 สื่อ วัสดุอุปกรณ์เหมาะสม	4.00	1.00	มาก
3.6.8 การวัดและประเมินผลมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.60	0.55	มากที่สุด
3.6.9 การวัดและประเมินผลสามารถตรวจสอบผลการเรียนรู้ได้	4.20	0.45	มาก
เฉลี่ยรวม	4.45	0.60	มาก

จากตาราง 5 ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาเห็นว่าองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.45$, $SD. = 0.60$) กิจกรรมการฝึกอบรมมีความเหมาะสมและสามารถนำไปสู่การพัฒนาความสามารถตามเป้าหมายของหลักสูตรได้นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อการปรับปรุงหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้นดังนี้ ทำอย่างไรให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความตระหนักในการพัฒนาตนเอง และควรระบุประเด็นปัญหาให้ชัดเจนว่า ผู้บริหารขาดอะไร และในแต่ละครั้งที่เข้ารับการอบรมวิทยากรควรยกประเด็นเหตุการณ์สมมติเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ระดมความคิดเพื่อหาวิธีแก้ปัญหา

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมภาคสนาม

1. การทดลองใช้หลักสูตร (Try-out) ผู้วิจัยนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 2 คน (รายชื่อในภาคผนวก ก) ทำการทดลอง ณ สนามกอล์ฟประภาศรี จังหวัดสกลนคร และวิทยากร (ผู้วิจัย) รวมทั้งหมด 3 คน ร่วมประชุมซักซ้อมทำความเข้าใจในเอกสารหลักสูตร และลงสนามภาคปฏิบัติ สรุปผลการทดลอง ดังนี้

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้กีฬากอล์ฟเป็นกิจกรรมการฝึกอบรม มี 6 หน่วย ประกอบด้วย

หน่วยที่ 1 กีฬากอล์ฟกับการบริหาร การเรียนรู้ และธรรมะ

หน่วยที่ 2 การกำหนดวัตถุประสงค์

หน่วยที่ 3 การกำหนดข้อสันนิษฐานหรือการพยากรณ์

หน่วยที่ 4 การสำรวจทรัพยากร

หน่วยที่ 5 การพิจารณาทางเลือกและตัดสินใจเลือกทางเลือก

หน่วยที่ 6 การกำหนดแผนปฏิบัติงาน การปฏิบัติตามแผน และ

การประเมินผลการปฏิบัติตามแผน

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษา 1) เพื่อพัฒนาให้ผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับองค์ประกอบของกระบวนการวางแผน 2) เพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรม และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการบริหารจัดการในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพได้ และ 3) เพื่อพัฒนาให้ผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมสามารถใช้เทคนิคกระบวนการวางแผนไปเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

การศึกษาให้ดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้จัดเตรียมเอกสาร อุปกรณ์และสถานที่ฝึกอบรมอย่างพร้อมเพียง ตลอดจนทำความเข้าใจขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยทำหน้าที่เป็นวิทยากรอบรมด้วยตัวเอง

กิจกรรมการดำเนินการฝึกอบรม วิทยากรดำเนินการตามหลักสูตรฝึกอบรมอย่างเป็นขั้นตอน ผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกิจกรรมด้วยความตั้งใจ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง วิทยากรให้คำแนะนำแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม กิจกรรมที่ดำเนินการได้แก่ การบรรยาย การอภิปราย การระดมความคิดเห็น และแบบฝึกหัดรายบุคคล โดยกำหนดให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายการฝึกอบรม จุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาสาระในแต่ละ หน่วย และปฏิบัติกิจกรรมภาคสนามเพื่อนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ นอกจากนี้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมยังได้ซักถามความรู้เพิ่มเติมจากวิทยากรหลังฝึกอบรมในแต่ละหน่วย

ผลการประเมินการฝึกอบรม สรุปได้ว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์อย่างกว้างขวางและเป็นกัลยาณมิตร จากการสังเกตผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกระบวนการเรียนรู้ด้วยความเอาใจใส่ มีความกระตือรือร้น และมีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติด้วยความเต็มใจ ซึ่งสังเกตได้จากการร่วมปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในการทำงานทุกขั้นตอน มีความรับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย เช่น การวิเคราะห์การสรุปองค์ความรู้จากใบความรู้ การนำเสนอ เป็นต้น นอกจากนี้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมยังได้นำความรู้จากภาคทฤษฎีไปปฏิบัติในสนามกอล์ฟ เช่น การวางแผนการเล่นกอล์ฟในแต่ละหลุม การพิจารณาการเลือกใช้ไม้ตีกอล์ฟในการตีแต่ละครั้ง เป็นต้น

ผลสะท้อนการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมตั้งใจปฏิบัติและให้ความร่วมมือทำกิจกรรมเป็นอย่างดี สามารถทำกิจกรรมครบถ้วนตามที่กำหนด เมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมเรื่องการพัฒนาทักษะการวางแผนของผู้บริหารทั้ง 6 หน่วยแล้ว ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจในหลักสูตรฝึกอบรม เพราะจากการสอบถาม พบว่าได้แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในสถานศึกษาที่พบ และแนวทางการแก้ปัญหาในแต่ละบริบทของสถานศึกษา ได้ใช้ความคิดอยู่ตลอดเวลา ได้แสดงความคิดเห็นได้ช่วยเหลือกัน มีบรรยากาศการอบรมที่ดี นอกจากนี้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมยังได้ให้ข้อเสนอแนะต่อการฝึกอบรม เกี่ยวกับระยะเวลาของการใช้หลักสูตรฝึกอบรม การนำหลักสูตรฝึกอบรมไปพัฒนาผู้บริหาร หรือบุคลากรในโรงเรียนและจากผลการทดลอง

ใช้หลักสูตร ผู้วิจัยได้นำผลการประเมิน และผลสะท้อนของผู้เข้ารับการฝึกอบรม
ไปปรับปรุงหลักสูตรดังต่อไปนี้

1. เพิ่มเติมการประเมินความพึงพอใจในการฝึกอบรม และ
ต่อหลักสูตรฝึกอบรม
2. ควรมีเฉลยแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจในทักษะการวางแผน
ของผู้บริหารสถานศึกษาก่อน-หลังการฝึกอบรม และในแต่ละหน่วยทั้ง 6 หน่วย
3. ควรปรับเนื้อหาให้กระชับ และกิจกรรมให้เหมาะสมกับเวลา
4. ควรเพิ่มจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้มากกว่านี้
5. ปรับปรุงสื่อประกอบการบรรยายของวิทยากร ให้มีหลากหลาย
6. ปรับปรุงแบบทดสอบก่อนและหลังอบรม โดยสลับข้อคำถามและ
จัดรูปแบบให้ถูกต้องตามหลักการวัดและประเมินผล

7. ปรับปรุงภาษาและข้อความที่ใช้ให้สั้น กระชับและชัดเจน

3. การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ผู้วิจัยทำการทดลองใช้หลักสูตร
ฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นกับผู้บริหารสถานศึกษา 5 คน

จากการใช้แบบวัดความรู้ความเข้าใจไปให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม
ประเมินผลก่อนและหลังการฝึกอบรม ปรากฏผลดังตาราง 6-8

ตาราง 6 คะแนนทดสอบความรู้เกี่ยวกับทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษาโดย
ใช้หลักสูตรฝึกอบรมกีฬากอล์ฟ ทั้ง 6 หน่วย (n=5)

ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรม	หน่วยที่ 1		หน่วยที่ 2		หน่วยที่ 3		หน่วยที่ 4		หน่วยที่ 5		หน่วยที่ 6	
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
คนที่ 1	5	9	2	8	5	10	5	10	5	9	4	8
คนที่ 2	3	9	4	8	3	8	7	9	4	10	3	10
คนที่ 3	4	10	5	7	4	9	5	8	6	9	5	9
คนที่ 4	3	7	6	9	5	7	6	9	3	9	4	9
คนที่ 5	4	8	4	10	3	7	5	7	4	8	6	8
ΣX	19	43	21	42	20	41	28	43	22	45	22	44
\bar{X}	3.80	8.60	4.20	8.40	4.00	8.20	5.60	8.60	4.40	9.00	4.40	8.80

ตาราง 6 (ต่อ)

ผู้เข้ารับ การ ฝึกอบรม	หน่วยที่ 1		หน่วยที่ 2		หน่วยที่ 3		หน่วยที่ 4		หน่วยที่ 5		หน่วยที่ 6	
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
S.D.	0.83	1.14	1.48	1.14	1.00	1.30	0.89	1.14	1.14	0.71	1.14	0.84
ร้อยละ	38	86	42	84	40	82	56	86	44	90	44	88
Z	2.070*		2.032*		2.060*		2.041*		2.041*		2.032*	
sig	0.038		0.042		0.039		0.041		0.041		0.042	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 6 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรม โดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จำนวน 5 คน มีทักษะการวางแผนสูงกว่าร้อยละ 80 ทั้ง 6 หน่วย เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบทดสอบก่อนอบรมและหลังอบรมทั้ง 6 หน่วย พบว่า ความรู้หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 7 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทดสอบความรู้เกี่ยวกับทักษะการวางแผนของ

ผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมก่อนและหลังการฝึกอบรม (n=5)

การทดสอบความรู้	n	\bar{x}	S.D.	Z	sig
ก่อนทดลองใช้หลักสูตร	5	22.40	2.30	2.032*	.042
หลังทดลองใช้หลักสูตร	5	34.80	2.17		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมโดยใช้หลักสูตรฝึกอบรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับทักษะการวางแผนหลังได้รับการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 8 ค่าดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมการพัฒนาทักษะการวางแผนของ
ผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กีฬาบาสเกตบอลเป็นกิจกรรมการฝึกอบรม (n=5)

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม	ความรู้ความเข้าใจ (40 คะแนน)		ผลต่าง
	ก่อน	หลัง	
คนที่ 1	25	35	10
คนที่ 2	22	38	16
คนที่ 3	24	35	11
คนที่ 4	19	34	15
คนที่ 5	22	32	10
รวมคะแนน	112	174	62

$$\text{จากสูตร E.I.} = \frac{\text{ผลรวมคะแนนทดสอบหลังอบรม} - \text{ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนอบรม}}{(\text{จำนวนผู้อบรม} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนอบรม}}$$

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล} = \frac{174 - 112}{(5 \times 40) - 112} = 0.70$$

จากตาราง 8 ค่าดัชนีประสิทธิผลจากการฝึกอบรมการพัฒนาทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กีฬาบาสเกตบอลเป็นกิจกรรมการฝึกอบรม ด้านความรู้ความเข้าใจ เท่ากับ 0.70

ตาราง 9 ผลการเปรียบเทียบคะแนนจากการออกรอบตีกอล์ฟของผู้เข้ารับการฝึกอบรม
การพัฒนาทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กีฬาบาสเกตบอลเป็น
กิจกรรมการฝึกอบรม

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม	คะแนนที่ได้จากการเล่นกอล์ฟ			
	วันที่ 1	วันที่ 2	วันที่ 3	สรุปผลคะแนน
คนที่ 1	62	58	55	175
คนที่ 2	51	45	44	140
คนที่ 3	50	44	42	136
คนที่ 4	56	48	43	147

ตาราง 9 (ต่อ)

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม	คะแนนที่ได้จากการเล่นกอล์ฟ			
	วันที่ 1	วันที่ 2	วันที่ 3	สรุปผลคะแนน
คนที่ 5	50	46	41	137
\bar{x}	53.80	48.20	45.00	147
S.D.	5.22	5.67	5.70	16.23

ที่มา : คะแนนจากการออกรอบตีกอล์ฟของผู้เข้ารับการฝึกอบรมการพัฒนาทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กีฬาเป็นกิจกรรมการฝึกอบรมระหว่างวันที่ 10-12 ตุลาคม 2561 วันละ 9 หลุม ณ. สนามกอล์ฟประภาศรี อ.เมือง จ.สกลนคร

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการด้านกีฬาของผู้เข้ารับการฝึกอบรมพบว่า ผู้เข้ารับการอบรมทั้ง 5 คน มีพัฒนาการด้านการเล่นกอล์ฟจากวันที่ 1 ถึงวันที่ 3 ไปในทางที่ดีทุกคน ดังนั้นจึงได้ข้อสรุปจากการฝึกอบรม นอกจากการพัฒนาทักษะการวางแผนของผู้บริหาร ยังพบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีพัฒนาการด้านการเล่นกอล์ฟควบคู่ไปด้วย

4. ผลการปรับปรุงแก้ไขร่างหลักสูตรฝึกอบรม

ผู้วิจัยนำผลการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญ และผลจากการสนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งข้อเสนอแนะที่ได้มาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมและเอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรม ให้ถูกต้องสมบูรณ์ ดังนี้

4.1 ปรับปรุงและแก้ไขหลักการและเหตุผลให้ชัดเจน ให้สะท้อนถึงความจำเป็นที่ต้องเสริมทักษะกระบวนการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษา ปรับปรุงวัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม และการประเมินผลให้สอดคล้องกัน ปรับปรุงโครงสร้างเวลาฝึกอบรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมและได้ฝึกปฏิบัติจริงให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้มาก การเขียนบรรณานุกรมให้ถูกต้องตามรูปแบบของมหาวิทยาลัย กระบวนการฝึกอบรมให้ใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลาย ให้มีการนิเทศกำกับ ติดตามผลผู้เข้ารับการฝึกอบรม ณ สถานศึกษาหลังเสร็จสิ้นการอบรมเพื่อนำผลการประเมินมายืนยันประสิทธิผลของการใช้หลักสูตรฝึกอบรม ประเมินผลที่เกิดขึ้นกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมและสถานศึกษา

ผู้ที่เกี่ยวข้อง ผลกระทบต่อสถานศึกษาในภาพรวม และเห็นควรจัดทำแผนการนิเทศ และปฏิทินการนิเทศการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา

4.2 การปรับเปลี่ยนหน่วยการเรียนรู้ โดยปรับหน่วยที่ 6 กีฬา กอล์ฟกับการบริหาร การเรียนรู้ และธรรมะ มาเป็นหน่วยที่ 1 และหน่วยที่ 6 การกำหนดแผนปฏิบัติงาน การปฏิบัติตามแผน และการประเมินผลการปฏิบัติตามแผน พร้อมทั้งเพิ่มเนื้อหาหน่วยที่ 6 ดังนี้ 6.1) ทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการกำหนดแผนปฏิบัติการและปฏิบัติตามแผน 6.2) ทักษะการวางแผนของนักกอล์ฟด้านการกำหนดแผนปฏิบัติการและปฏิบัติตามแผน 6.3) ทักษะการวางแผนของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการประเมินผลการปฏิบัติตามแผน และ 6.4) ทักษะการวางแผนของนักกอล์ฟด้านการประเมินผลการปฏิบัติตามแผน

4.3 กิจกรรมการฝึกอบรมให้เพิ่มแบบทดสอบก่อนและหลังฝึกอบรม และในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ พร้อมเฉลย ในส่วนระยะเวลาการใช้หลักสูตรในการฝึกอบรมให้ปรับลดระยะเวลาในการฝึกอบรมภาคความรู้ ใช้เวลา 3 วัน ภาคปฏิบัติจริงในสนามกอล์ฟ ใช้เวลาในการนำความรู้ไปใช้ 3 วัน และดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานต่อเนื่องอีก 2 วัน และในแต่ละวันที่เข้ารับการฝึกอบรมให้ภาคเช้าเป็นทฤษฎี และภาคบ่ายเป็นการฝึกปฏิบัติภาคสนาม